

Ονοματεπώνυμο:

Ημερομηνία:

Ενότητα 1: Ο φίλος μας το περιβάλλον

Ο χρόνος εκφράζεται με τους παρακάτω τρόπους:

- ❖ **χρονικά επιρρήματα** (χτες, τώρα, αύριο, νωρίς, αργά, πέρυσι, κάποτε, έπειτα, ποτέ, αμέσως, σπάνια, συχνά κ.α.)

Π.χ. Αύριο θα πάω στο γήπεδο να παρακολουθήσω τον αγώνα.

- ❖ **χρονικές επιρρηματικές φράσεις** (κάπου κάπου, πού και πού, όλη τη μέρα κ.α.)

Π.χ. Έρχεται κάπου κάπου στο χωριό για να δει τους γονείς του.

- ❖ **προθετικές φράσεις** (από σήμερα, ύστερα από ένα μήνα κ.α.)

Π.χ. Από προχθές με πονάει φοβερά το κεφάλι.

- ❖ **ονοματικές φράσεις** (ουσιαστικά σε αιτιατική ή γενική πτώση).

Π.χ. Την Πέμπτη θα ταξιδέψω στη Θεσσαλονίκη.

- ❖ **χρονικές μετοχές** (πλησιάζοντας, επιστρέφοντας).

Π.χ. Γυρίζοντας από τη δουλειά, συνάντησα τη Μαρία.

- ❖ **χρονικές προτάσεις** (Μόλις γυρίσω....., Όταν έφτασα.....)

Π.χ. Όταν τελειώσω τα μαθήματά μου, θα έρθω στο πάρκο να παίξουμε.

1. Να υπογραμμίσεις τις εκφράσεις χρόνου στις παρακάτω προτάσεις και να τις τοποθετήσεις στη σωστή στήλη του πίνακα.

- α) Σε λίγο θα κάνω τις ασκήσεις της φωτοτυπίας που είχαμε για το σπίτι.
- β) Φέτος θα προσπαθήσω να μελετώ πιο πολύ.
- γ) Χθες πήγαμε εκδρομή στα Καλάβρυτα. Αρχικά, εξερευνήσαμε την περιοχή. Έπειτα, καθίσαμε σε μία ταβέρνα για φαγητό και κατά το απόγευμα επιστρέψαμε.
- δ) Μόλις φτάσω στο σπίτι, θα σου τηλεφωνήσω.
- ε) Θα πάω για ψώνια την Τετάρτη.
- στ) Όταν συνάντησε τους παλιούς συμμαθητές της, τρελάθηκε από τη χαρά της.
- ζ) Του χρόνου θα ξεκινήσω μαθήματα Ισπανικών.
- η) Θα τα πούμε αύριο στο σχολείο.

Χρ. επιρρήματα	Χρ. επιρρηματικές φράσεις	Προθετικές φράσεις	Ονοματικές φράσεις	Χρ. μετοχές	Χρ. προτάσεις

2. Να συμπληρώσεις τα κενά με μια χρονική πρόταση.

- α) Ανακουφίστηκε
- β), χάρηκε πολύ.
- γ) θα παίξεις με τους φίλους σου στην πλατεία
- δ), θα πάμε εκδρομή στις Ράχες.
- ε) Είχα τελειώσει τις δουλειές του σπιτιού.....
- στ)....., έπλυνα το πρόσωπο μου και έφαγα πρωινό.

ζ), η αδερφή μου τακτοποιούσε τα παιχνίδια της.

η) Δεν είχα μάθει ότι πήρε μετάθεση στη Λάρισα

3. Να ενώσεις τις προτάσεις χρησιμοποιώντας τον χρονικό σύνδεσμο της παρένθεσης.

Πλένω τα δόντια μου. Πάω για ύπνο. (πριν)

.....

Λυπήθηκα πολύ. Έμαθα ότι ο Αντώνης θα φύγει από το σχολείο. (όταν)

.....

Επέστρεψε σπίτι. Κοιμήθηκε στον καναπέ. (μόλις)

.....

Έχει καλό καιρό. Θα πάμε για μπάνιο στη θάλασσα. (αφού)

.....

Μείναμε στην τάξη. Τακτοποιήσαμε τα πράγματα μας. (ώσπου)

.....

4. Να ξαναγράψεις το παρακάτω κείμενο βάζοντας τα ρήματα σε χρόνο Ενεστώτα:

Αποφασίσαμε με την οικογένειά μου να πάμε μία εκδρομή στο κοντινό δάσος της περιοχής. Ο καθένας ετοίμασε μερικά πράγματα. Η αδερφή μου και η μαμά πήραν ένα χαλάκι, καπέλα, μια μπάλα και άλλα επιτραπέζια παιχνίδια. Εγώ φρόντισα για τα φαγητά. Σε μια τσάντα έβαλα ένα μεγάλο τραπεζομάντιλο, διάφορα φαγητά, φρούτα, γλυκά και νερό. Ο μπαμπάς έβαλε όλα τα πράγματα στο αυτοκίνητο και ξεκινήσαμε την εκδρομή μας.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

5. Να κάνεις τις χρονικές αντικαταστάσεις:

Εν.	επιστρέφετε		
Παρατ.			
Αορ.			χτυπήθηκες
Εξ. Μελ.			
Συνοπτ. Μελ.			
Παρακ.		είχαμε ξεκουραστεί	
Υπερ.			
Συντ. Μελ.			

6. Να συμπληρώσεις τα κενά και να σχηματίσεις τον Αόριστο των παρακάτω ρημάτων στην Ενεργητική και στην Παθητική Φωνή.

Ενεστώτας Εν. Φωνής	Αόριστος Εν. Φωνής	Αόριστος Παθ. Φωνής
αγγ....ζω		
δακρ....ζω		
αθρ....ζω		
ποτ....ζω		
καθαρ....ζω		
κελαρ....ζω		
δαν....ζω		
πρ....ζω		
αναβλ....ζω		
προσεγγ....ζω		
π....ζω		
κατακλ....ζω		

σφ....ζω		
συγχ....ζω		
δροσ....ζω		

7. Να συμπληρώσεις τις καταλήξεις -τε ή -ται.

- α) Το ιατρείο βρίσκεται..... στο κέντρο της πόλης.
- β) Κύριε Γιώργο, πότε γιορτάζετε.....;
- γ) Δεν επιτρέπεται..... το κάπνισμα στους εσωτερικούς χώρους.
- δ) Μη ρυπαίνεται..... τις θάλασσες.
- ε) Κάθε φορά που ταξιδεύει..... διευρύνετε τους ορίζοντες σας.
- στ) Ο Μίλτος Τεντόγλου θεωρεί..... ένας από τους κορυφαίους αθλητές στο άλμα εις μήκος παγκοσμίως.

8. Να συμπληρώσεις τα κενά με την κατάλληλη λέξη από την παρένθεση (λαθροχειρία, λαθρομετανάστis, λαθρεπιβάτης, λαθρεμπόριο, λαθροθηρία).

- α) Είναι επιτακτική η ανάγκη να αυστηροποιηθούν οι ποινές προκειμένου να αντιμετωπιστεί η
- β) Οι άντρες του πληρώματος εντόπισαν χθες δέκα που ταξίδευαν χωρίς εισιτήριο.
- γ) Ο λογιστής με διάφορες υπεξαίρεσε ένα μεγάλο χρηματικό ποσό.
- δ) Την προηγούμενη Πέμπτη συνελήφθησαν πέντε άτομα τα οποία κατηγορούνται για όπλων.
- ε) Χθες το απόγευμα οι αρχές εντόπισαν 80 σε ακτές της Ικαρίας.

9. Να κάνεις την αντιστοίχιση για να βρεις τις παροιμίες και να γράψεις τη σημασία τους:

Το καλό το παλικάρι

δε δαγκώνει.

Σκυλί που γαβγίζει

κάτω απ' τη μηλιά θα πέσει.

Ο νηστικός

καρβέλια ονειρεύεται.

Το μήλο

από τη μύτη πιάνεται.

Το έξυπνο πουλί

από το πρωί φαίνεται.

Η καλή μέρα

ξέρει κι άλλο μονοπάτι.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Παραγωγή και σύνθεση λέξεων

- ❖ **Παράγωγη** είναι η λέξη που δημιουργείται από μια αρχική λέξη με την προσθήκη στο τέλος μιας κατάληξης.

Π.χ. σπίτι (αρχική λέξη) → σπιτάκι (παράγωγη λέξη)

- ❖ **Σύνθετη** είναι η λέξη που σχηματίζεται:

➤ Προσθέτοντας στην αρχή της λέξης ένα αχώριστο μόριο (π.χ.: α-, αν-, ανα-, ξε-, αμφι-, απο-, δια-, δυσ-, εν-, εκ-, επι-, ημι-, κατα-, μετα-, παρα-, συν-, υπο-, κ.α.)

Π.χ.: από (α' συνθετικό) + βάλλω (β' συνθετικό) → αποβάλλω (σύνθετη λέξη)

- Με την ένωση δύο ή περισσότερων λέξεων.

Π.χ.: αλάτι (α' συνθετικό) + πιπέρι (β' συνθετικό) → αλατοπίπερο (σύνθετη λέξη)

10. Να σχηματίσεις σύνθετες λέξεις:

δια + χωρίζω =
παρά + μένω =
ξε + περνώ =
περί + οίκος =
σιγά + τραγουδώ =
ανεβαίνω + κατεβαίνω =
άνθος + δέσμη =
σιγά + ψιθυρίζω =
μακρύς + στενός =
πεζός + δρόμος =
αντί + κλειδί =
τηλέ + θεατής =
στομάχι + πόνος =
γαλανός + μάτια =
αμφί + θέατρο =
παρά + θάλασσα =

11. Να χωρίσεις τις λέξεις στα συνθετικά τους:

Σύνθετη λέξη	Α΄ συνθετικό	Β΄ συνθετικό
Σαββατοκύριακο		
ασπρομάλλης		
ανεμόμυλος		
σιγομιλώ		
ξεχωρίζω		
δασοφύλακας		
αόρατος		
αμφιβάλλω		
απόβραδο		
ημίπαλτο		
ανώριμος		

αλατοπίπερο		
υποχρεώνω		
οικοσύστημα		
μηχανοδηγός		
σελιδοδείκτης		

12. Να σχηματίσεις 4 σύνθετες λέξεις με α' συνθετικό τις λέξεις :

χαρτί	δάσος

13. Να σχηματίσεις 4 σύνθετες λέξεις με β' συνθετικό τις λέξεις :

πουλί	άνεμος

14. Να σχηματίσεις 2 παράγωγες λέξεις και 2 σύνθετες από τη λέξη **οικία**:

